

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/292/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1113206125
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:1113206125.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobcu K. R., a.s., so sídlom v Q. na ul. XX. J. X/A proti žalovanému I.. A. G., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu v U. - P. pod A. na ul. F. č. 4450/1, právne zast. JUDr. Vladimírom Vrabeľom, advokátom so sídlom v Košiciach na ul. Hlavnej č. 70, o zaplatenie sumy 693,08 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo dňa 26.05.2015 č.k. 13C 55/2014-191 takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalovanému sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania pozostávajúca z trov právneho zastúpenia vo výške 71,81 eur a žalobca je povinný ju zaplatiť JUDr. Vladimírovi Vrabeľovi, advokátovi do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy právneho zastúpenia v sume 214,58 eur.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobca sa domáha zaplatenia sumy 663,88 eur z titulu neuhradených poplatkov za vedenie účtu majiteľa cenných papierov za roky 2008 a 2009. Podľa predložených listinných dôkazov žalovanému boli účtované poplatky za rok 2008 v sume 331,94 eur a za rok 2009 v sume 331,94 eur. Žalovaný voči uplatneným nárokom vzniesol námietku premlčania, nakoľko premlčané mali byť poplatky za rok 2008 v celej výške a tiež za prvý polrok roku 2009 v sume 165,96 eur. Ohľadom zvyšku uplatneného nároku v sume 165,96 eur vzniesol kompenzačnú námietku, nakoľko zo strany žalobcu mu nebola riadne poskytnutá služba, pretože žalobca nepreukázal, aby žalovanému zaslal včas informáciu o zmene ceny za poskytnuté služby. Z tohto dôvodu si uplatnil nárok na zľavu z ceny služby z titulu vadného plnenia vo výške 165,96 eur.

V zmysle ust. § 105 ods. 5 zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, právne vzťahy medzi žalobcom a majiteľom účtu cenných papierov sa spravujú Zákonom o cenných papieroch a Obchodným zákonníkom. V zmysle ust. § 387 ods. 1 Obchodného zákonníka právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby, pričom premlčacia doba podľa ust. § 397 Obchodného zákonníka je štyri roky. V súlade s ust. § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde. Za rok 2008 si žalobca uplatnil poplatky faktúrou, pri ktorej stanovil lehotu splatnosti dňom 28.02.2009. Z predloženého cenníka, konkrétne z čl. VI. bod 2 vyplýva, že cena za vedenie účtu majiteľa sa vypočíta na základe objemu cenných papierov v menovitej hodnote na účte k 31.12. bežného roka. Poplatok za vedenie účtu sa nemôže premlčovať za jednotlivé mesiace, pretože jeho výšku je možné stanoviť až na základe objemu cenných papierov na účte k 31.12. Rovnako tak poplatky za rok 2009, ktoré si žalobca uplatnil faktúrou s dátumom splatnosti 15.02.2010 sa nepremlčujú za jednotlivé mesiace,

pretože nejde o mesačné poplatky, ale poplatok, ktorý sa vypočíta ako ročný poplatok tak, ako to vyplýva z čl. VI. bod 2 cenníka na rok 2009 z priemerného ročného objemu cenných papierov na účte majiteľa. Teda aj keď sa vždy ku koncu posledného dňa kalendárneho mesiaca zisťuje objem cenných papierov na účte, výšku poplatku možno určiť až ku koncu roka, keď sa vypočíta priemerný ročný objem z údajov za jednotlivé mesiace. Žalobca tak mohol vyčísliť výšku poplatku vždy najneskôr k 01.01. bežného roka.

Z predloženého cenníka nevyplýva lehota splatnosti, a preto platí ust. § 340 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorého ak čas plnenia nie je v zmluve určený, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie záväzku ihneď po uzavretí zmluvy a dlžník je povinný záväzok splniť bez zbytočného odkladu po tom, čo ho veriteľ o plnenie požiadal. V danom prípade žalobca ako veriteľ stanovil lehotu na plnenie do 28.02.2009, resp. do 15.02.2010, teda až po uplynutí tejto lehoty si mohol uplatňovať neuhradené poplatky. Keďže žaloba bola podaná dňa 25.02.2013 a zmena žaloby, ktorou sa žalobca domáhal zaplataenia poplatkov za rok 2009 bola podaná dňa 19.11.2013 je zrejmé, že nemohlo dôjsť k premlčaniu uplatnených nárokov. Vznesená námietka premlčania nie je dôvodná.

Za dôvodnú sa ale považovala námietka žalovaného týkajúca sa nedoručenia faktúr. Ako vyplýva z ust. § 340 ods. 2 Obchodného zákonníka v prípadoch, keď čas plnenia záväzku nie je dohodnutý, povinnosť dlžníka plniť nastáva vtedy, ak mu je doručená kvalifikovaná výzva na splnenie záväzku. Takouto výzvou je aj faktúra. Podľa tvrdenia žalovaného faktúry za roky 2008 a 2009 mu neboli nikdy doručené. Je pravdou, že žalovaný si nesplnil povinnosť oznámiť zmenu trvalého bydliska a túto zmenu urobil až v roku 2011, avšak ako to vyplýva z vyjadrenia žalovaného, napriek zmene trvalého bydliska mu vždy faktúry za predchádzajúce roky boli riadne doručené. Žalobca ako doklad o doručení faktúr predložil kópie poštových podacích hárkov, avšak z týchto dokladov nie je zrejmé, aká zásielka bola žalovanému doručovaná, a teda či išlo skutočne o faktúru. Navyiac na jednom z predložených hárkov (č.l. 84 spisu) nie je ani čitateľný dátum podania. Žalobca tak nepreukázal doručenie faktúr, teda kvalifikované výzvy na plnenie žalovanému, a teda nebolo preukázané, či nastala povinnosť žalovaného plniť predmetný záväzok.

Podľa ust. § 265 Obchodného zákonníka výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku nepožíva právnu ochranu. Zásady poctivého obchodného styku sú výrazom konkretizácie všeobecnejších morálnych zásad či noriem vyjadrených v pojme dobré mravy. Zákon subjektívne práva nielen priznáva, ale poskytuje aj ochranu ich výkonu. Nechráni však taký výkon práva, ktorý sa prieči zásadám poctivého obchodného styku, teda výkon práva, ktorým sa prekračujú medze zmluvnej voľnosti v obchodných záväzkových vzťahoch. V prejednávanej veci právny vzťah vznikol priamo na základe zákona a tento právny vzťah sa riadi ust. Zákona o cenných papieroch a ust. Obchodného zákonníka. Prevádzkový poriadok žalobcu umožňuje účtovať odplatu za poskytnuté služby na základe platného cenníka. Nepochybne cenník platný na roky 2008 a 2009 bol schválený v súlade s ust. prevádzkového poriadku. V uvedených rokoch zo strany žalobcu došlo jednostranne k zvýšeniu odplaty za poskytnuté služby v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, kedy sa ročné poplatky pohybovali vo výške do približne 20,- eur na takmer 17-násobok. Nepochybne ide o výraznú zmenu vo výške odplaty za poskytované služby, ktorá môže mať vplyv na rozhodnutie majiteľa účtu, či za takýchto podmienok má záujem o poskytovanie služby.

Keďže prevádzkový poriadok umožňuje žalobcovi jednostranne stanovovať výšku odplaty, malo byť povinnosťou žalobcu zmenu výšky odplaty, najmä ak dochádza k tak výraznej zmene, oznámiť klientom, ktorí by tak získali možnosť zvážiť, či majú záujem o poskytovanie služby od žalobcu alebo od iného subjektu poskytujúceho obdobné služby. Tieto zmeny by mal žalobca oznámiť klientom na začiatku obdobia, ktorého sa týka uplatnený nárok, a nie až zaslaním faktúry po ukončení obdobia, keď už klient za službu musí zaplatiť. Žalovaný predložil súdu cenník spoločnosti D.-P., o.c.p., a.s., Q. účinný v roku 2009. Podľa tohto cenníka za rovnakú službu, teda za vedenie účtu majiteľa cenných papierov bola účtovaná odplata maximálne vo výške 13,28 eur. Z predloženého dokladu je zrejmé, že v danej oblasti bolo pre poskytovanie tejto služby vytvorené konkurenčné prostredie a v prípade riadneho oznámenia zmeny výšky odplaty žalovaný mohol pristúpiť k zmene poskytovateľa služby. Vzhľadom na výrazné zvýšenie odplaty za poskytovanú službu, žalobca mal po schválení cenníka oboznámiť žalovaného s touto zmenou, pričom neobstojí tvrdenie, že cenník bol zverejnený na webovej stránke, čo nakoniec žalobca v konaní nepreukázal. Žalobca je síce oprávnený jednostranne zmeniť výšku odplaty, avšak pokiaľ dochádza k výraznému zvýšeniu výšky odplaty ako v prípade žalovaného za roky 2008 a 2009,

bol povinný túto skutočnosť oznámiť žalovanému, a ak tak neurobil, takéto konanie možno považovať za odporujúce zásadám poveriteľného obchodného styku.

Vzhľadom na uvedené súd prvého stupňa žalobu zamietol. Výrok o trovách odôvodnil ust. § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok zmeniť a uložiť žalovanému povinnosť zaplatiť sumu 663,88 eur. Alternatívne požadoval rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, že žalobca činnosti uvedené v povolení na vznik a činnosť vykonáva za odplatu. Jednou z platených činností je vedenie účtu majiteľa. Prevádzkový poriadok v zmysle ust. Zákona o cenných papieroch upravuje postup a spôsob pri vykonávaní činnosti žalobcu, medzi ktoré patrí aj vedeniu účtu majiteľov. Odplatu za vykonávanie činnosti je preto žalobca oprávnený stanoviť prevádzkovým poriadkom, resp. na základe tam uvedeného splnomocňovacieho ust. v osobitnom dokumente. Podľa čl. 16 prevádzkového poriadku žalobca poskytuje svoje služby za cenu stanovenú cenníkom služieb centrálného depozitára, ktorý schvaľuje dozorná rada žalobcu a je zverejnený na web stránke žalobcu. Žalobca je na základe Zákona o cenných papieroch oprávnený určovať cenu za vedenie účtu majiteľa cenných papierov. Majiteľ účtu sa nemôže podieľať na stanovení cien za činnosť žalobcu. Cenník za činnosť žalobcu je rovnako záväzný tak pre žalobcu ako aj pre všetky fyzické a právnické osoby, vďaka čomu je systém transparentný a rovnaký pre všetkých. Národná banka Slovenska je zákonným orgánom dohľadu nad činnosťou žalobcu, a to v celom rozsahu podľa Zákona o cenných papieroch a podľa osobitných všeobecne záväzných prepisov. Národná banka súčasne disponuje výlučnou právomocou dohliadať nad činnosťou žalobcu v časti, ktorá by mohla potencióálne ohroziť záujmy klientov. Národná banka musí vyjadriť súhlas a následne kontroluje nielen prevádzkový poriadok a spôsob určenia cien za poskytované služby, ale do jej právomoci patrí dohľad nad dodržiavaním všeobecne záväzných prepisov vrátane určenia výšky cien za poskytované služby. Dodatok č. 3 k cenníku v zmysle ktorého sa od roku 2008 spoplatnil aj účet žalovaného a stanovili sa poplatky za vedenie účtu majiteľa bol schválený dozornou radou žalobcu za účasti zástupcu Národnej banky Slovenska, a teda pod jej dohľadom. Napriek tomu, že cena za poskytnuté služby nebola určená dohodou účastníkov záväzkového vzťahu, táto sa považuje za záväznú, keďže bola určená zákonom predpokladaným spôsobom. Národná banka Slovenska schválila stanovený postup určovania cien, právomoc schvaľovať cenník delegovala na dozornú radu žalobcu, pričom na rokovania dozornej rady žalobcu je v zmysle stanov a osobitného zákona prizvaný zástupca Národnej banky Slovenska, ktorá týmto dohliada aj na schvaľovanie cenníka žalobcu, a teda na určovanie cien poplatkov za poskytované služby. V súvislosti s vyššie uvedeným Národná banka Slovenska preberá zodpovednosť aj za spôsob, akým je schvaľovaný cenník žalobcu, pretože jej dohľad má byť garanciou ochrany oprávnených záujmov subjektov vstupujúcich do záväzkových vzťahov so žalobcom. Výška poplatkov v predmetných rokoch, ako aj v súčasnosti sa odvíjala od objemu cenných papierov na účte majiteľa. Takýto spôsob určovania výšky poplatkov, ako aj samotná výška poplatkov bola schválená zákonom stanoveným spôsobom. Čím je vyšší objem cenných papierov na účte majiteľa, tým vyšší je potencióálny zisk konkrétneho majiteľa cenných papierov. Žalobca neskúma trhovú hodnotu cenných papierov evidovaných na účtoch majiteľov a je výlučne na vôli daného majiteľa, aké cenné papiere vlastní a ako s nimi disponuje. Žalobca nie je oprávnený skúmať trhovú hodnotu cenných papierov a reálny zisk z nich vyplývajúci. Rovnako je potrebné uviesť, že žalobcovi zo žiadneho zákona a ani z prevádzkového poriadku nevyplýva povinnosť oznamovať majiteľom účtu zmenu cenníka, a teda od neho nemožno požadovať splnenie takejto povinnosti, ktorú mu neukladá žiadny právny predpis. Žalobca jednotlivé cenníky vrátane ich zmien zverejňuje, a teda sú nepretržite verejne dostupné. Pri vystavení faktúry žalobca postupoval v súlade so zákonom č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. V čase vystavenia faktúry zákon nestanovoval konkrétnu lehotu pre stanovenie dátumu splatnosti. Žalobca určil dátum splatnosti poplatku za vedenie účtu majiteľa na deň 28.02.2009, čím zabezpečil dostatočný časový priestor na úhradu tohto poplatku, ako aj samotné doručenie faktúry žalovanému. Pri vystavení faktúry, ako aj určení dátumu splatnosti faktúry žalobca neporušil žiadne platné právne predpisy. V zmysle príslušného cenníka, ktorý je pre žalovaného záväzný bol žalovaný povinný uhradiť poplatok za vedenie účtu na základe vystavenej faktúry. Aj v nasledujúcich rokoch žalobca naďalej žalovanému viedol účet majiteľa a evidoval mu cenné papiere, za čo mu fakturoval poplatky. Žalobca každoročne spolu s faktúrami vystavenými za vedenie účtu majiteľa zasielal prehľad poplatkov, a teda aj nedoplatkov od roku 2008, a teda informáciu o celkovej výške záväzkov evidovaných voči žalobcovi, ktoré je žalovaný povinný zaplatiť. Žalobca síce nepredložil súdu dôkaz o doručení predmetnej faktúry, avšak zaslaný odpis predstavuje dôkaz o jej vystavení. Rovnako je potrebné dodať,

že podľa ustálenej súdnej praxe sa za písomnú výzvu na plnenie považuje aj žaloba podaná proti dlžníkovi, pričom žalobca si svoj nárok uplatnil pred uplynutím premlčacej lehoty. Okrem iného bola žalovanému pred podaním žaloby zasielaná výzva na úhradu zo dňa 06.02.2013, na ktorú písomne reagoval.

Žalovaný navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Odvolačný súd v zmysle zásad ust. § 212 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré s výnimkou záveru o nepreukázaní doručenia faktúr, teda kvalifikovanej výzvy na plnenie žalovanému, v plnom rozsahu odkazuje.

Žalobca k žalobe a zmenenej žalobe pripojil i listinné dôkazy, medzi ktorými boli dve faktúry týkajúce sa vyúčtovania poplatkov za roky 2008 a 2009 za vedenie účtu žalovaného. Tieto listiny tvorili prílohu výzvy zo dňa 15.05.2014 (č.l. 37 spisu), ktorú žalovaný prevzal dňa 25.05.2014. V čase rozhodovania o uplatnenom nároku teda kvalifikovaná výzva na plnenie žalovanému doručená bola. Uvedené však vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku nemá.

Odvolačný súd rovnako ako súd prvého stupňa nespochybnuje, aby cenník žalobcu platný na roky 2008 a 2009 nebol schválený v súlade s ust. prevádzkového poriadku a ani oprávnenie žalobcu určovať cenu za vedenie účtu.

Určenie ceny za vedenie účtu zo strany žalobcu však ani v obchodnoprávných vzťahoch založených na zmluvnej voľnosti, najmä za situácie, ak cena je určovaná jednou zmluvnou stranou, nemôže byť v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Platí totiž ust. § 265 Obchodného zákonníka, podľa ktorého výkon práv, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu.

Ust. § 265 Obchodného zákonníka sa vzťahuje na všetky prípady, pri ktorých sa výkonom práva nesleduje hospodársky cieľ, ale iba poškodzovanie druhej strany. Tento cieľ je v rozpore s podstatou podnikania. Zásady poctivého obchodného styku zahŕňajú aj ochranu dobromyseľnosti druhej strany. Za konanie, ktoré je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku možno pokladať aj každé konanie smerujúce k podstatnému narušeniu formálnej právnej rovnosti strán.

V podmienkach trhového hospodárstva a vytvoreného konkurenčného prostredia vymáhanie neprímerane stanovenej ceny služby nemôže požívať právnu ochranu. Žalobca určil cenu za vedenie účtu vo výške po 331,94 eur ročne za roky 2008 a 2009, čo predstavuje skoro 17-násobné navýšenie ceny v porovnaní s výškou poplatkov za predchádzajúce roky, kedy sa tieto pohybovali na úrovni okolo 20,- eur. Rovnako v nasledujúcom období došlo k výraznému zníženiu poplatku za vedenie účtu, ktorý v roku 2010 predstavoval iba 29,20 eur, a to pri nezmenenom počte cenných papierov 193 a nezmenenej celkovej menovitej hodnote 1.601.900,- Sk, resp. 53.173,34 eur v porovnaní s rokmi 2008 a 2009. K zmene došlo až v novembri roku 2011, kedy sa celkový počet cenných papierov znížil na 151 a ich celková menovitá hodnota klesla na 41.601,94 eur (1.253.300,- Sk). Cena za vedenie účtu dosiahla v roku 2011 sumu 27,67 eur a v roku 2012 sumu 22,46 eur. Žalobca ničím právne významným nepreukázal, prečo práve v rokoch 2008 a 2009 pristúpil k tak drastickému zvýšeniu poplatku.

Neprimeranosť poplatku je ešte výraznejšia pri porovnaní s cenou za vedenie účtu uplatňovanou spoločnosťou D.-P. o.c.p., a.s., ktorá v cenníku platnom v roku 2009 účtovala odplatu za totožnú službu max. vo výške 13,28 eur, teda v čiastke 25-násobne nižšej v porovnaní so žalobcom.

Keďže požiadavka žalobcu na zaplatenie ceny služby určenej v neprímeranej výške nemôže požívať právnu ochranu, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. a z tohto titulu vo veci samej úspešnému žalovanému priznal náhradu trov konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia vo výške 71,81 eur. Tieto trovy pozostávajú z odmeny právneho zástupcu žalovaného za spísanie vyjadrenia zo dňa 19.08.2015 vo výške 51,45 eur (§10 ods. 1 Vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), z režijného paušálu za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 vo výške 8,39 eur a zo sumy 11,97 eur tvoriacej 20 % DPH.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.